

Wijzigingen wet- en regelgeving inburgering

Op 1 januari 2023 worden enkele wijzigingen in de Wet, het Besluit en de Regeling inburgering 2021 van kracht. De meeste veranderingen betreffen het regime van de Wet inburgering (Wi) 2013. De belangrijkste wijzigingen staan hieronder op een rijtje.

Achtergrond

De meeste wijzigingen betreffen de Wizo13. Deze wet is destijds bewust opgesteld als een strenge wet met veel eigen verantwoordelijkheid voor de inburgeraar. In het licht van de Wizo21 en de kinderopvangtoeslagaffaire heeft SZW verbetermogelijkheden onderzocht (het zogeheten verbeterplan). Nog circa 60.000 inburgeringsplichtigen moeten inburgeren onder de Wizo13, ook al is er een nieuw inburgeringsstelsel in werking getreden op 1 januari 2022.

Met de komst van het nieuwe inburgeringsstelsel op 1 januari 2022 is de Wizo13 formeel ingetrokken. Om de verbetermogelijkheden een juridische grondslag te geven, is een wijziging in het overgangsrecht in de Wizo21 gecreëerd. Behalve de Wizo21 worden ook het Besluit en de Regeling inburgering 2021 aangepast. Voor het verbeterplan Wizo13 is 15,7 miljoen euro gereserveerd t/m 2026. Daarnaast is t/m 2026 46,5 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten voor begeleiding van asielstatushouders onder de Wizo13.

De wijziging van de wet- en regelgeving betreft ook enkele onderdelen van de Wet inburgering 2021. Hieronder worden de relevante onderdelen van de regelgeving beschreven in de bestaande situatie t/m 31-12-2022 en de nieuwe situatie per 1-1-2023.

Aanpassingen van de Wet inburgering 2013

Wi 2013: Kwijtschelding lening

Bestaande situatie: Voorheen moest een statushouder bij een (geringe) verwijtbare overschrijding van de inburgeringstermijn de gehele lening terugbetalen. Sinds begin 2022 is het al mogelijk om bij een beperkte termijnoverschrijding de lening geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden. De asielzoeker moet dat wel zelf aanvragen.

Nieuwe situatie: DUO beoordeelt of er redenen zijn om de lening aan een asielstatushouder gedeeltelijk kwijt te schelden. De asielstatushouder hoeft hiervoor geen verzoek meer in te dienen. Alleen als sprake is van bijzondere omstandigheden die nog niet bij DUO bekend zijn, dient de asielstatushouder deze omstandigheden te onderbouwen. Dit wordt vervolgens meegenomen bij de beoordeling.

Wizo13: Draagkrachttoets

Bestaande situatie: Een inburgeraar moet zelf een draagkrachttoets aanvragen bij DUO bij terugbetaling van de lening.

Nieuwe situatie: DUO gaat die draagkrachttoets uitvoeren voor alle inburgeraars die vanaf 1 januari 2023 in de aanloopfase komen. De inburgeraar hoeft dit niet meer aan te vragen.

Wizo13: Einde Lening nog Inburgeringsplichtig (ELIP)

Bestaande situatie: Wetgeving die ELIP-begeleiding door gemeenten regelt, is er niet. Gegevensuitwisseling is daarom niet mogelijk. Voor sommige asielstatushouders is het moeilijk op eigen kracht te voldoen aan de inburgeringsplicht. Voldoet hij/zij niet op tijd aan de inburgeringsplicht, dan is een boete mogelijk. Het vroegtijdig signaleren en aanbieden van hulp kan financiële problemen voor de inburgeraar voorkomen.

Nieuwe situatie: Gemeenten krijgen de mogelijkheid ELIP-inburgeraars te begeleiden. Daardoor is directe gegevensuitwisseling tussen DUO en gemeenten over deze inburgeraars mogelijk. Voor begeleiding is tot 2026 negen miljoen euro beschikbaar.

Wiz013: Ontheffing inburgeringsplicht voor jongeren

Bestaande situatie: Moeilijk lerende jongeren die al een aantal jaren regulier onderwijs volgen, kunnen een ontheffing van de inburgeringsplicht aanvragen op grond van aantoonbaar geleverde inspanningen (AGI). Daarvoor moeten ze wel 600 uur inburgeringsonderwijs volgen. Ook moeten ze een toets doen waaruit blijkt dat ze niet in staat zijn het inburgeringsexamen te halen. Of ze moeten vier keer zijn gezakt voor de examenonderdelen. De ontheffing kan niet eerder dan zes maanden voor het einde van de inburgeringstermijn aangevraagd worden.

Nieuwe situatie: Minimaal 600 uur regulier onderwijs voor moeilijk lerende jongeren is voldoende om de ontheffing te krijgen. De toets en de eis van vier examenpogingen blijven bestaan. De ontheffing kan op ieder moment binnen de inburgeringstermijn worden aangevraagd.

Wiz013: Aanpassing van de AGI-verlenging

Bestaande situatie: Om in aanmerking te komen voor verlenging van de inburgeringstermijn op grond van AGI moet een inburgeraar minimaal twee examenpogingen hebben gedaan voor alle examenonderdelen die hij/zij nog niet heeft behaald. Dat geldt ook voor het examenonderdeel Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA). Voldoen aan de ONA-eisen vergt echter meer dan het afleggen van een examen.

Nieuwe situatie: Voor de ONA is nog maar één examenpoging nodig. Voor de andere examenonderdelen blijft de eis twee pogingen.

Aanpassing van bepalingen van de Wet, Besluit en Regeling inburgering 2021

Wiz021: Schoolgaande jongeren Wiz021

Bestaande situatie: Jongeren kunnen een inburgeringsplicht opgelegd krijgen als ze achttien jaar worden. Daardoor stoppen ze soms met hun opleiding als die als niet-vrijstellend wordt beschouwd, zodat ze op tijd aan de inburgeringstermijn kunnen voldoen. Het praktijkonderwijs, de Entree opleiding (mbo 1) en het voortgezet speciaal onderwijs (met uitstroomprofiel Arbeid of Dagbesteding) leiden niet tot een vrijstelling van de inburgeringsplicht. Dat geldt ook voor de Internationale Schakelklas op de eerder genoemde niveaus. Daarnaast kan de inburgeringsplicht jongeren ervan weerhouden met een opleiding te beginnen als ze 18 jaar zijn geworden. Daarmee wordt het leerpotentieel van jonge inburgeraars onvoldoende benut.

Nieuwe situatie: Leerlingen die de aangewezen niet-vrijstellende opleiding volgen, kunnen een verlenging van de inburgeringstermijn aanvragen. Als een jongere een niet-vrijstellende opleiding volgt of wil starten wanneer hij inburgeringsplichtig wordt, bekijkt de gemeente tijdens de brede intake wat voor soort traject het meest passend is bij de jongere. Als de conclusie is dat dat het wenselijk is dat de jongere de niet-vrijstellende opleiding blijft volgen of gaat starten, dan wordt dit vastgelegd in het PIP. De duur van de termijnverlenging is afhankelijk van de duur van de gevolgde opleiding.

Wiz021: Schoolgaande jongeren

Bestaande situatie: Onder de Wiz021 worden inburgeraars die beschikken over een aangewezen diploma van een opleiding die opleidt tot taalniveau B1 vrijgesteld van de inburgeringsplicht. Als zij nog een opleiding volgen op dat niveau, worden ze tijdelijk vrijgesteld. Sinds de inwerkingtreding van de Wiz021 worden de vmbo basis en kader niet langer aangemerkt als vrijstellende opleidingen. Ze zouden niet opleiden tot taalniveau B1. Gebleken is echter dat het taalniveau (2F) vergelijkbaar is met B1.

Nieuwe situatie: Alle vmbo opleidingen worden (tijdelijk) vrijstellend van de inburgeringsplicht, dus ook vmbo basis en kader.

Wiz021: Startpunt termijn Plan Inburgering en Participatie (PIP)

Bestaande situatie: Bij de gemeente bestaat onduidelijkheid over het startpunt van de termijn van tien weken waarbinnen een PIP moet worden vastgesteld. Dit betreft specifiek de groep gezinsmigranten en overige migranten. Op basis van de huidige wet begint die termijn op het moment dat de inburgeraar is ingeschreven in de BRP. De situatie kan zich voordoen dat een inburgeraar al is ingeschreven in de BRP, terwijl DUO nog niet de inburgeringsplicht heeft vastgesteld en dat heeft doorgegeven aan de gemeente.

Nieuwe situatie: De termijn van tien weken voor vaststelling van het PIP gaat in op het moment dat de inburgeraar de kennisgeving van de inburgeringsplicht ontvangt. De gemeente ontvangt die kennisgeving op hetzelfde moment als de inburgeraar. Wanneer de inburgeraar op die datum nog niet is ingeschreven in de gemeente waar hij op grond van de Huisvestingswet wordt gehuisvest, gaat de termijn in de dag na inschrijving in de BRP. Dit betreft asielmigranten en andere migranten die op het moment van de kennisgeving nog in een asielopvang verblijven.

Wiz021: Tienwekentermijn Plan Inburgering en Participatie (PIP)

Bestaande situatie: Gemeenten moeten binnen tien weken een PIP vaststellen voor een asielstatushouder vanaf het moment waarop deze in de BRP van de gemeente is ingeschreven.

Nieuwe situatie: Gemeenten krijgen de mogelijkheid om af te wijken van de tienwekentermijn voor het vaststellen van het PIP, in situaties waarin de gemeente in afwachting is van essentiële informatie van een derde partij. Daarbij kan worden bijvoorbeeld worden gedacht aan een diplomawaardering.